

Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yazılan Makalelerin Değerlendirilmesi

Nalan ALTAY¹

Öz: Bireyin sosyal yaşama uyum sağlamasında önemli bir ders olan sosyal bilgiler sosyal bilimlere ait disiplinlerin bir arada ve belli bir plan dahilinde temel eğitimde okutulduğu bir derstir. Bu alanda yapılan araştırmalar sosyal bilgiler eğitimi için oldukça önemlidir. Bu çalışma ile alanda yazılmış makalelerin özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, Türkiye’de 2010-2019 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yayınlanmış ULAKBİM’de taranan dergilerdeki makaleler değerlendirilmiştir. Bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmış olup; bir durum çalışmasıdır. Dergipark internet sitesi aracılığı ile alanda yazılmış 797 makale araştırmacı tarafından incelenmiştir. 797 makale yayınlandığı dergiler, tarandıkları dizin, yayın yılı, araştırma yöntemi, kullanılan desen, veri toplama aracı, örneklem düzeyi ve araştırma konusu olmak üzere sekiz temada değerlendirilmiştir. İçerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan analiz sonucu ULAKBİM’de yayınlanan sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılmış makalelerin büyük bölümü nitel araştırma yöntemi ile yapılmıştır. Bu makalelerde örneklem olarak en sık ortaokul öğrencilerinin seçildiği görülmüştür. Durum çalışması ve tarama modelinde yapılan çalışmaların diğer araştırma desenlerine göre daha fazla kullanıldığı görülmüştür. En sık çalışılan konular ise öğretim yöntem ve teknikleri ile sosyal bilgiler dersi ile ilişkili konuların öğretimidir. Tüm makaleler içinde Tr dizinde yayınlanan makalelerin oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Sosyal Bilgiler Eğitimi,
Makale Değerlendirme,
İçerik Analizi

Evaluation of Article Written in the Area of Social Studies Education in Turkey

Abstract: Social studies, an important lesson for the individual to adapt to social life, is a course in which disciplines belonging to social sciences are taught together in basic education within a certain plan. Research in this area is crucial for social studies education. With this study, the features of the articles written in the field were tried to be put. For this purpose, articles published in journals scanned at ULAKBİM in social studies education in Turkey between the years 2010-2019 were evaluated. This study prepared by using qualitative research method is a case study. Through the Dergipark website, 797 research articles were examined by the researcher. 797 articles were evaluated in eight themes: the journals in which they were published, the index in which they were scanned, the year of publication, the method of research, the pattern used, the data collection tool, the level of sampling and the subject of the research. As a result of the analysis made using the content analysis method, most of the articles were made with the qualitative research method. In these articles, it is seen that the secondary school students are chosen as the sample most frequently. It is seen that studies in case study and survey model are used more than other research patterns. The most frequently studied topics are teaching methods and techniques and the teaching of subjects related to the social studies course. It is seen that the rate of articles published in Tr index among all articles is high.

Key Words:

Social Studies Education,
Article Evaluation,
Content Analysis

Geliş Tarihi : 23.10.2019

Kabul Tarihi : 04.03.2020

Yayın Tarihi : 29.06.2020

¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Böl., Sosyal Bilgiler Öğret. ABD Dalı, nalankoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0807-7494

GİRİŞ

Bireyin sosyal yaşama uyum sağlama becerisi kazanmasında sosyal bilgiler eğitimi önemli bir yere sahiptir. Temel eğitim çağındaki çocukların hem fiziki hem de toplumsal çevreyle etkileşimi konusunda Sosyal Bilgiler dersi önemli bir işlev üstlenmektedir (Doğanay, 2008). Sosyal bilgiler bireyin ihtiyaçları ve toplumun bireyden beklentileri arasında bir denge kurarak, bu bağlamda bireye bilgi, beceri ve değer kazandıran bir derstir (Oruç ve Ulusoy, 2008). Geniş bir konu alanına sahip, disiplinler arası bir yapısı bulunan ve içeriğindeki bilgilerin sıklıkla güncellendiği sosyal bilgiler dersi (Yıldız ve Kılıç, 2018), bireyin kendisini, değerlerini ve düşüncelerini keşfetmesi için de uygun bir ortam sağlamaktadır (Kabapınar, 2014). Ülkemizde çocukların aktif ve sorumlu bir vatandaş olarak haklarını bilerek yetişmeleri, karşılaştıkları sorunlara demokratik çözüm yolları bulmak, geçmişi öğrenip bugünü yorumlayabilmek ve geleceğe ilişkin planlar yapmak gibi birçok özelliği kazandırması bakımından sosyal bilgiler dersi önemlidir (Akdağ, 2009). Sosyal Bilgiler öğrencinin hem birey olmasına hem de toplumun bir parçası olmasına yardımcı olur (Öztürk, 2005).

Sosyal Bilgiler dersinin tarihi 20. yüzyıl başlarına kadar dayanmaktadır. İlk olarak 1916'da Amerika Birleşik Devletleri'nde bir ders olarak ortaya çıkan sosyal bilgiler (Kan, 2010), bu ülkede etkin yurttaş yetiştirmek için beşeri bilimler ile sosyal bilimlerin birleşmesi sonucu ortaya çıkan yeni bir disiplindir (İnan, 2014). Ülkemizde ise daha yakın zamanda okutulmaya başlanmış olan sosyal bilgiler dersi bu adla ilk kez 1968 öğretim programında yer almıştır (Şimşek, 2017). Günümüzde ise Sosyal Bilgiler, tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ilişkin disiplinler ile insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konularını bütünleştirerek ele alan bir derstir. Ayrıca insanın doğal ve beşeri çevresiyle etkileşimini hem bugün hem de gelecek açısından ele alıp toplu öğretim anlayışı ile oluşturulmuş bir öğretim programıdır (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler dersinin öğretim programlarında yer alması süreci yakın zamana dayanmaktadır. Bu nedenle sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan akademik çalışmalarda oldukça yenidir. Böylesine yeni bir alanda daha önce yapılmış olan bilimsel araştırmaların değerlendirildiği ve bu bağlamda ortaya konmuş çalışmaların analiz edildiği literatür araştırmaları da oldukça sınırlıdır. Ülkemizde yaklaşık 30 yıllık bir geçmişi olan sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılmış tez ve makale gibi araştırmaların değerlendirilmesi ve genel bir alanyazın taraması yapılmasına ihtiyaç duyulduğu gözlenmiştir. Çünkü sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmaların incelenmesi, analiz edilmesi ve sonuçlarının paylaşılması sosyal bilgiler eğitimi için önem taşımaktadır. Bu yüzden araştırmacıların çalıştıkları alanda daha önce yapılmış araştırmaları ortaya çıkarmaları, bu noktada eksikliklerin tespit edilmesi ve alana katkı sunulması gerekmektedir (Aydemir, 2013). Ayrıca araştırmacıların daha önce yapılan çalışmaların içeriklerini bilmeleri hem tekrardan kaçınma hem de alanda eksikliklerin giderilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle alanla ilgili alanyazın taraması niteliği taşıyan çalışmaların alana büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan literatür çalışmalarının çoğunlukla doktora ve yüksek lisans tezleri üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu alandaki önemli çalışmalardan biri ülkemizde lisansüstü tezlerden rasgele seçilen 100 tezin konu dağılımlarının verildiği Oruç ve Ulusoy (2008)'a aittir. Bu çalışmada ülkemizde 2000-2007 yılları arasında yazılmış lisansüstü tezler konu edilmiştir. Bu araştırma sonucunda alanda yazılan lisansüstü tezlerde pek çok yazım hatası, anlatım bozukluğu, araştırma yöntemleri konusunda eksiklik tespit edilmiş; tez konularının özgün olmadığı da ileri sürülmüştür.

2000-2010 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makale, tez ve bildirimlerin 8 konu başlığı altında sınıflandırılarak analiz edildiği başka bir çalışmada ise (Geçit ve Kartal, 2010), alanda yapılmış pek çok çalışmanın birçok yönden birbirine benzediği ortaya çıkmıştır. Bu alanda yapılan bir diğer çalışma Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılmış tez çalışmaları yıl, üniversite, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde okuyucuya açık olup olmama durumu ve tez temalarının yıllara dağılımı şeklinde dört değişken çerçevesinde ele alınmıştır (Şahin, Gögebakan, ve Duman, 2011). Alanda yapılan çalışmaların değerlendirildiği bir diğer makale Öner ve Öner'e aittir (2017). Bu çalışmada 2006-2017 tarihleri arasında Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında coğrafya konuları üzerine yapılmış 70 tez çalışması analiz edilmiştir. Tarman, Acun ve Yüksel'de (2010) sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezleri konu, yapılışı yılı, üniversite ve kullanılan araştırma tekniğine göre sınıflamıştır.

Dilek, Baysan ve Öztürk (2018) 2010-2017 yılları arasında yazılmış 415 yüksek lisans tezinden yıl, konu, kullanılan yöntem, desen, veri toplama aracı, örneklem grubu ve veri analiz yöntemine göre analizini gerçekleştirmiştir. Sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinde en fazla işlenen konunun "konu ve kavram öğretimi" olduğuna dikkat çekilmiştir. Araştırma sonucunda yüksek lisans tezlerinin dağılımında akademik kadrosu sayıca fazla, bölümün kuruluş itibarıyla eski olduğu üniversitelerin (Gazi, Marmara, Atatürk gibi) tez sayısının fazla

olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gazi Üniversitesi’nin tez sayısındaki payının yüksekliğine dikkat çekilerek, 2010 yılından itibaren tez sayısındaki artış vurgulanmıştır.

Haçat ve Demir (2018) 2002-2018 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini yayımlandığı tarih, yapıldığı üniversite, araştırmacı cinsiyeti, araştırılan alan, anahtar kelimeler, araştırmanın örneklem grubu, araştırma yöntemi, veri toplama araçları, açısından değerlendirmişlerdir. Bu yıllar aralığında yazılan doktora tezlerinin tıpkı Dilek, Baysan ve Öztürk (2018)’in yüksek lisans tezleri ile ilgili yaptıkları çalışmada olduğu gibi Gazi, Marmara ve Atatürk Üniversitesinde fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Ülkemizde belirli aralıkları kapsayan dönemlerde lisansüstü tezlerle ilgili literatür çalışmalarına ek olarak alanda yazılmış ve çeşitli ulusal dergilerde yayınlanmış makalelerin de taranmasının alana faydalı olacağı düşünülmüştür. Bu çalışmanın amacı 2010-2019 (Haziran ayına kadar) yılları arasında ülkemizde Dergipark sisteminde yer alan ve sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makalelerin betimleyici özelliklerini ortaya koymaktır. Verilerin güncelliğinin sağlanması amacıyla son dokuz yıla ait çalışmalar seçilmiştir. Bu çalışma bundan sonra sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılacak araştırma makalesi ve alandaki diğer çalışmalara veri oluşturmayı hedeflemektedir. Böylelikle alandaki araştırmacılar daha önce yapılmış çalışmaların çeşitli özellikleri ve konuları hakkında fikir sahibi olacak ve yapacakları çalışmaları şekillendirme noktasında fikir edineceklerdir. Bu amaç ve hedef çerçevesinde “2010-2019 yılları arasında ULAKBİM’de taranan dergilerde sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makalelerin içerikleri nasıldır? sorusu bu araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

Bu genel amaç doğrultusunda ilgili makalelerin

- a) Yayımlandıkları dergi,
- b) Tr dizinde taranıp taranmama,
- c) Yayın yılı,
- d) Veri toplanan alan
- e) Veri toplama aracı,
- f) Araştırma yöntemi,
- g) Kullanılan desen,
- h) Araştırmaların konusu nasıl bir dağılım göstermektedir? sorularına yanıt verilmektedir.

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın yöntemi, modeli, veri toplama süreci, verilerin analizi, verilerin geçerliği ve güvenilirliğine ait bilgiler yer almaktadır.

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır Nitel araştırma, araştırmacının gözlem ve görüşme yoluyla elde ettiği sonuçların ortaya çıkarılmasıdır (Patton, 2014). Araştırmanın deseni durum çalışmasıdır (case study). Durum çalışması; araştırmacının zaman içinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu gözlem, görüşme, doküman, rapor gibi veri toplama araçları kullanarak derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2007). Araştırmada verileri içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi yöntemiyle elde edilen veriler önce kavramsallaştırılır, bu kavramlar belli bir mantık çerçevesinde düzenlenir ve verileri açıklayan temalar oluşturulur (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu çalışmada Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitimi alanında 1 Ocak 2010 ile 30 Haziran 2019 tarihleri arasında ULAKBİM’deki dergilerde yayınlanmış tüm makalelere ulaşılmıştır. Bunun için Dergipark’da ayrıntılı arama seçeneği ile arama yapılmış; ilgili yıl aralıkları girilerek “sosyal bilgiler” başlığını taşıyan tüm makaleler PDF formatında araştırmacının bilgisayarına indirilmiştir. Toplam 797 makaleye ulaşılmıştır. Daha sonra makalelerin yayımlandığı dergiler, bu dergilerin tarandığı dizinler, yayın yılı, veri toplanan saha, veri toplama araçları, araştırma yöntemi ve desen kısımları araştırmacı tarafından makaleler incelenmek suretiyle tespit edilmiştir.

Çözümleme sürecinde yukarıda belirtilen kategorilerin oluşturulurken alanyazından yararlanılmıştır. 2010-2019 yılları arasında yer alan makaleler araştırmacı tarafından birkaç kez incelenmiş, temalara uygun alt tema (kategoriler) ortaya konmuştur. Bu alt temalara uygun kodlamalar yapılmıştır. Elde edilen veriler frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak tablo haline getirilmiştir. Makalelerin konularının tespit edilmesi sürecinde öncelikle makale başlığı, giriş ve anahtar kelimeler bölümleri incelenmiştir. Böylelikle birbiriyle benzerlik gösteren kavramlar kodlanmış ve bu kodlar için uygun kategoriler belirlenmiştir. Bu kategoriler ise ait oldukları tema altında toplanmıştır.

Geçerlik-Güvenirlik

Bu araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla temaların belirlenmesinde hem literatürden yararlanılmış hem de alanda çalışan akademisyenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Verilerin toplanması ve analiz edilmesi 4 ay sürmüştür. Toplanan veriler konu temasına göre kategorize edilmiştir. Kategoriler oluşturulurken alanyazından faydalanılmıştır.

Özellikle analiz edilen makalelerin konu temasının kategorileri oluşturulurken tereddüt yaşanan konularda sosyal bilgiler eğitimi alanında çalışan iki akademisyenin görüşü alınmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla araştırmacı üçgenlemesi yapılmıştır. Araştırmacı üçgenlemesi iki veya daha fazla araştırmacının elde edilen nitel verilerin birbirlerinden bağımsız olarak analiz etmesi ve bulguların karşılaştırılmasıdır (Patton, 2014). Ayrıca nitel çalışmalarda geçerliliği arttırmak ve araştırmacının ön yargılarının araştırmaya etkisini engellemek için gözlemlerin tek bir kişi tarafından değil, daha fazla kişi tarafından yapılması gerekmektedir (Büyüköztürk, Çakman, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Bu doğrultuda oluşturan araştırma konusu ile ilişkili kategorilerin araştırmacı dışında bir başka araştırmacı tarafından incelemesi yapılmıştır. Çalışmada veriler, iki ayrı alan uzmanı tarafından kodlanmıştır. Daha sonra yapılan kodlama sonuçları karşılaştırılarak uyum yüzdesi %81.5 olarak hesaplanmıştır. Uyum yüzdesinin %70 veya daha üstü olduğu durumlarda nitel araştırmalar güvenilir olarak kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Böylece hangi makalenin hangi konu başlığı altında değerlendirileceği ortaya konmuştur.

BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, ULAKBİM’de taranan dergilerde 2010-2019 yılları arasında sosyal bilgiler eğitim ve öğretimi ile ilişkili makalelerin farklı değişkenler açısından (yayımlandığı dergiler, Tr dizinde taranma durumu, makalelerin yayın yılı, makalelerin araştırma yöntemine göre dağılımı, araştırma deseni, veri toplama araçları, araştırma sahası, araştırmaların konusu) yapılan analizler ve elde edilen bulgular bulunmaktadır. ULAKBİM’de 2010-2019 yılları arasında sosyal bilgiler eğitim öğretimi ile ilgili makalelerin yayımlandığı toplam 143 dergi bulunduğu tespit edilmiştir (Tablo 1). Bu dergilerde sosyal bilgiler eğitim öğretimi ile ilişkili toplam 797 makale olduğu tespit edilmiş, en fazla yayın yapan dergilerin sırasıyla Marmara Coğrafya Dergisi (22 makale), Kastamonu Eğitim Dergisi (21 makale), Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (19 makale) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1.

ULAKBİM’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yazılan Makalelerin Yer Aldığı Dergiler

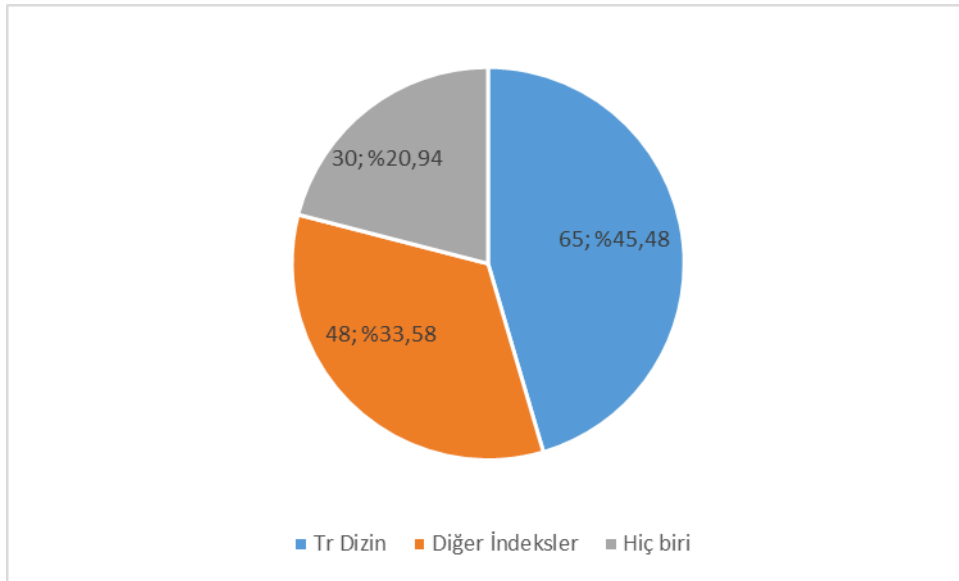
Sıra	Dergi Adı	Sayı	Sıra	Dergi Adı	Sayı
1	Marmara Coğrafya Dergisi	22	27	Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi	9
2	Kastamonu Eğitim Dergisi	21	28	Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	9
3	Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	19	29	21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi	8
4	Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS)	17	30	Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	8
5	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	16	31	Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	8
6	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi	16	32	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	8
7	Milli Eğitim Dergisi	16	33	MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi	8
8	Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	14	34	Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	8
9	Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	13	35	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	8
10	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	13	36	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi	7
11	Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi	13	37	Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama	7
12	Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	13	38	Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi	7

13	Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	13	39	İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	7
14	Doğu Coğrafya Dergisi	12	40	Journal of Innovative Research in Social Studies	7
15	Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi	12	41	Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry	7
16	Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi	11	42	Turkish Studies	7
17	Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	11	43	Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi	7
18	Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi	11	44	Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi	7
19	Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi	10	45	Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi	6
20	Eğitimde Kuram ve Uygulama	10	46	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	6
21	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	10	47	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi	6
22	International Journal of Social Science Research	10	48	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	6
23	Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	9	49	Sakarya University Journal of Education	6
24	Education Sciences	9	50	Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi	6
25	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi	9	51	Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi	6
26	Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	9	52	Türkiye Eğitim Dergisi	6
53	Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi	6	80	Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	4
54	Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi	6	81	Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	3
55	Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	5	82	Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi	3
56	HAYEF Journal of Education	5	83	Araştırma ve Deneyim Dergisi	3
57	International Journal of Eurasian Education and Culture	5	84	Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi	3
58	Journal of Social Studies Education Research	5	85	Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi	3
59	Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi	5	86	Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi	3
60	Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi	5	87	Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	3
61	Qualitative Studies	5	88	Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi	3
62	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	5	89	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	3
63	Turkish History Education Journal	5	90	Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi	3
64	Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi	5	91	Harran Maarif Dergisi	3
65	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	5	92	International Journal of Active Learning	3
66	Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi	4	93	International Journal of Social Sciences and Education Research	3
67	Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	4	94	Journal of Educational Science	3
68	Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi	4	95	International Journal of Geography and Geography Education	3
69	Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	4	96	Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi	3

70	Değerler Eğitimi Dergisi	4	97	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi	3
71	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi	4	98	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	3
72	Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi	4	99	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	3
73	Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	4	100	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi	3
74	e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi	4	101	Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	3
75	Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	4	102	Sosyal Bilimler Dergisi	3
76	International Journal of Social Science	4	103	Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi	3
77	Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	4	104	Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi	3
78	Kuramsal Eğitimbilim Dergisi	4	105	Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi	3
79	The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences	4	106	Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi	3
107	Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi	3	134	Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi	2
108	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	3	135	Belgi Dergisi	1
109	Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	3	136	Current Research in Education	1
110	Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi	2	137	Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi	1
111	Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi	2	138	Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1
112	Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi	2	139	International Journal on Lifelong Education and Leadership	1
113	Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	2	140	Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi	1
114	Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi	2	141	Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (MÜSBİD)	1
115	Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	2	142	OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi	1
116	Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi	2	143	Türk Kütüphaneciliği	1
117	Ege Eğitim Dergisi	2	TOPLAM		797
118	Eğitim ve Teknoloji	2			
119	Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	2			
120	İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi	2			
121	Journal of Economy Culture and Society	2			
122	Journal of Education and Future	2			
123	Journal of Multidisciplinary Studies in Education	2			
124	Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi	2			
125	Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2			
126	Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi	2			
127	Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2			

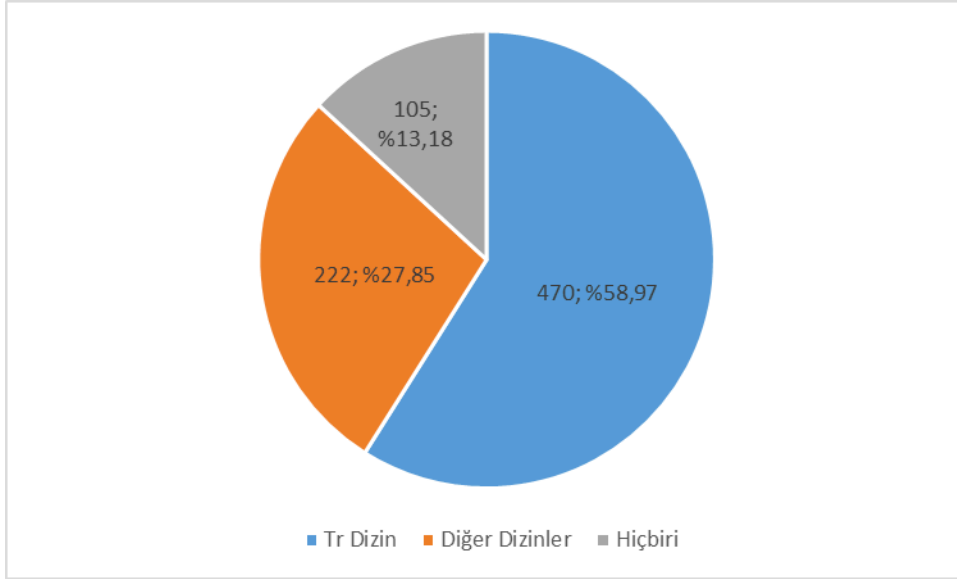
128	Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi	2
129	Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler	2
130	Erciyes Journal of Education	2
131	International Journal of Geography and Geography Education	2
132	SDU International Journal of Educational Studies	2
133	ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD)	2

Bilindiği gibi ULAKBİM’de yer alan dergilerin bir kısmı TR dizinde taranırken bir kısmı Türk Eğitim Endeksi, EBSCO, Google Scholar, Araştırmaz Bilimsel Yayın İndeksi, Index Copernicus, İSAM, Eurasian Scientific Journal Index, Scientific Indexing Services, OAJI, DRJI, ASOS Index, UGEAD, Index Copernicus, J-Gate, Research Bible, DRJI, ESJI, Journals Impact Factor, Scientific Indexing Service, Open Access Journals, SOBİAD; gibi indekslerde taranmaktadır. Sosyal Bilgiler eğitim- öğretimi alanında ULAKBİM’de yer alan dergilerde yayınlanan makalelerin Tr dizin’de taranıp taranmama durumları incelendiğinde 2010-2019 yılları arasında Sosyal Bilgiler eğitim alanında yayın yapan dergilerin %45,48’i Tr dizin’de, %33,58’i diğer indekslerde ve %20,94’ü herhangi bir indekste taranmayan dergilerden oluşmaktadır (Grafik. 1).

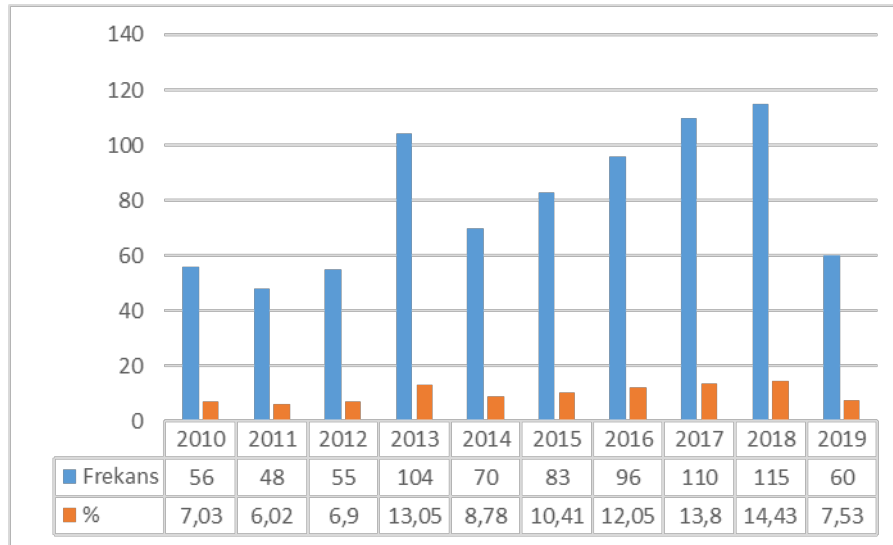
Grafik 1. 2009-2019 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Eğitim Alanında Yayın Yapan Dergilerin Tr Dizinde Taranma Durumları

Araştırma kapsamında yer alan 797 makalenin Tr Dizini’de taranıp taranmadığı incelendiğinde 470 (%58,97) makale Tr Dizini’de yer alırken, 222 makale (%27,85) diğer indekslerde taranan dergilerde yayınlanmıştır. Buna karşın 105 makale (%13,18) hiçbir indekste taranmamış dergilerde yayınlanmıştır (Grafik 2).

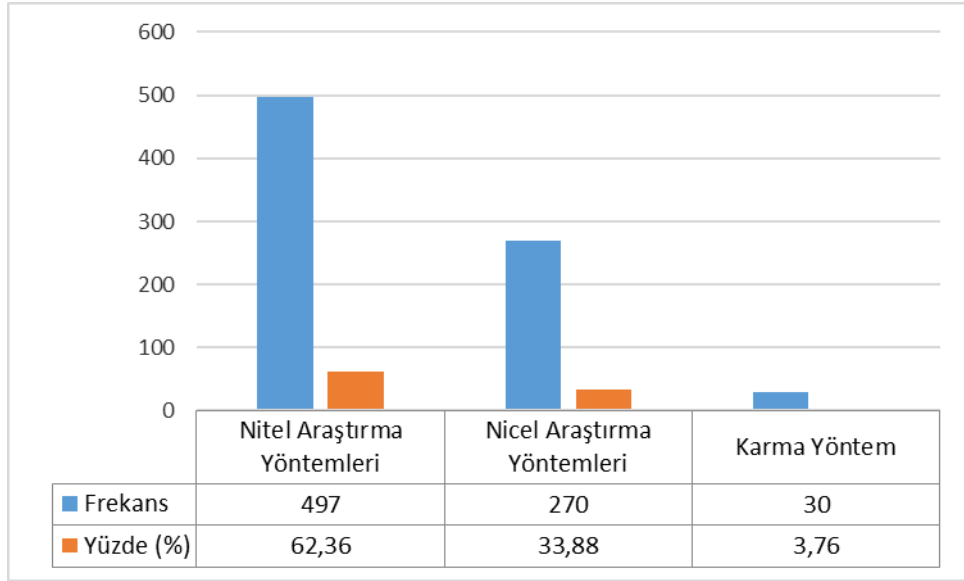
Grafik 2. 2009-2019 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Eğitim Alanında Yayınlanan Makalelerin Tr Dizinde Taranma Durumu

Sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makale sayısının yıllar itibarıyla arttığı görülmektedir. 2018 yılında en fazla çalışmanın yapıldığı yıl olmakla beraber, 2019 yılı Haziran ayına kadar ise 60 makale yayınlanmıştır (Şekil 3). Makale sayısının yıllar itibarıyla artmasında 2016 yılı itibarıyla akademik teşvik ödeme sisteminin başlaması ve akademik yükselme kriterleri çerçevesinde belli bir puan değerinde yayın çıkarılması zorunluluğu gösterilebilir.

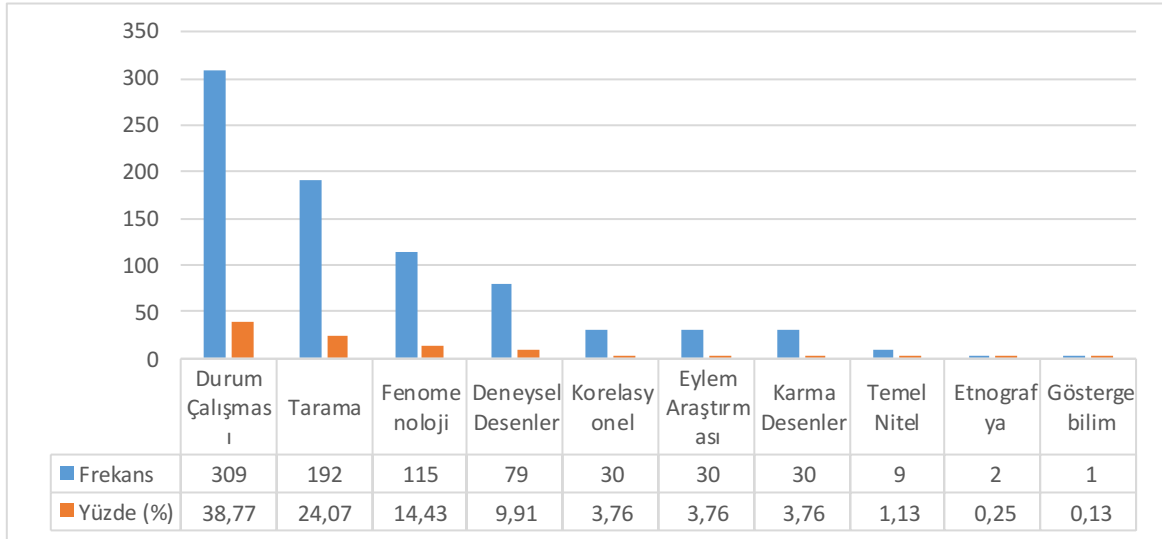
Grafik 3. Yayınlanan Makalelerin Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular (2010-2019)

Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde en fazla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle yapılan araştırma sayısı 497 olup, toplam araştırma sayısının %62.36'sıdır. Nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışma sayısı 274 (%34.08); tür. En az kullanılan yöntem ise 31 (%3.85) çalışma ile karma araştırma yöntemidir.

Grafik 4. Yayınlanan Makalelerde Kullanılan Araştırma Yöntemine İlişkin Bulgular

Makalelerde kullanılan desenler incelendiğinde durum çalışması 309 (%38,77) araştırmada kullanılmış olup, en sık kullanılan desendir. Tarama modeli 192 (%24,09) araştırmada kullanılmıştır. En sık kullanılan desenlerden biri de bir nitel araştırma deseni ise 115 kez (%14,43) kullanılan fenomenolojik desendir. Deneysel desenler ise 79 çalışmada kullanılmıştır. Korelasyon (nicel), karma desen ve eylem araştırma deseni (nitel) 30’ar (%3,76) kez kullanılmıştır. Temel nitel desen 9 (%1,13) araştırmada, etnografya deseni (nitel) 2 (0,25) araştırmada ve göstergibilim (nitel) desen ise 1 (%0,12) araştırmada uygulanmıştır.

Grafik 5. Makalelerin Araştırma Desenine İlişkin Bulgular

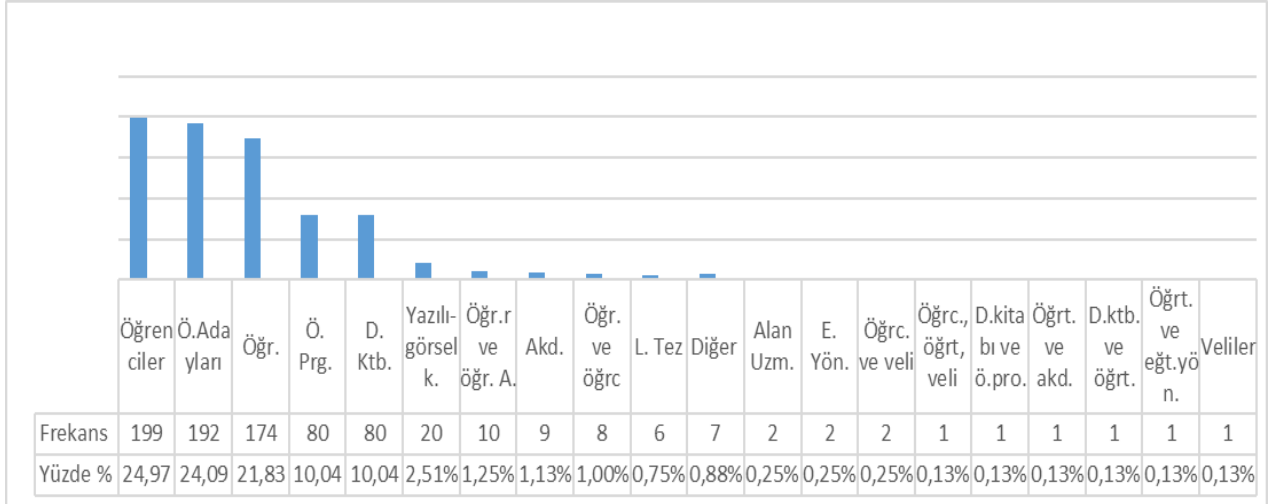
Sosyal bilgiler eğitimi alanında yayınlanan araştırmalarda, araştırmacılar en fazla nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarından biri olan görüşme formları ile veri toplamışlardır; 219 araştırmada (%27,48) bu yolla veriler toplanmıştır. Çeşitli dokümanlar 198 (%24,84) araştırmacının veri toplama aracını oluştururken, tutum ölçekleri 158 (%19,82) araştırmada, başarı testleri 65 (%8,16) araştırmada, anket formları 63 (%7,90) araştırmada, tutum ölçekleri ve görüşme formlarının birlikte kullanıldığı 14 (%1,74) araştırmada, alanyazın taraması 12 (%1,49) araştırmada, metafor çalışmaları 12 (%1,37) araştırmada veri toplama aracı olarak uygulanmıştır. 54 çalışmada ise (%6,78) birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Anket ve başarı testlerinin birlikte kullanıldığı 17 (%2,13) araştırma, araştırmacı gözlem formu ve görüşme formlarının birlikte kullanıldığı 7 (%0,87) araştırma bulunmaktadır.

Tablo 2.*Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular*

Veri Toplama Araçları	Frekans	Yüzde (%)	
1 ölçme aracı kullanılan çalışma	Görüşme	219	27,48%
	Doküman inceleme	198	24,84%
	Tutum Ölçekleri	158	19,82%
	Akademik Başarı testleri/ Öntest-son test	65	8,16%
	Anket	63	7,90%
	Alanyazın	12	1,51%
	Metafor	11	1,38%
	Odak Gurup Görüşmesi	4	0,50%
	Kelime ilişkilendirme testi	2	0,25%
	Senaryo Kitapçığı	2	0,25%
	Roman veya Seyahatname	3	0,38%
	Rubrik	2	0,25%
	Değerlendirme Formu	2	0,25%
	Gözlem Formu	1	0,13%
Belirtke Tablosu	1	0,13%	
2 ve daha fazla ölçme aracı kullanılan çalışma	Anket ve Başarı Testleri	17	2,13%
	Gözlem Formları ve Görüşme Formları	14	1,76%
	Motivasyon Ölçeği ve Başarı Testi	9	1,13%
	Görüşme formu ve diğer dokümanlar	7	0,88%
	Başarı testi ve kalıcılık testi	2	0,25%
	Başarı Testi-tutum ölçeği ve kalıcılık testi	2	0,25%
	Tutum Ölçekleri ve görüşme formları	2	0,25%
Başarı Testleri ve Görüşme Formları	1	0,13%	
Toplam	797	100,00%	

Yapılan çalışmalarda veri toplanan sahaya ilişkin bulgular incelendiğinde 2010-2019 yılları arasında ULAKBİM’de sosyal bilgiler eğitim alanında yayınlanan 797 makalenin 199’u (24,97’si) 4.,5.,6.,7. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Bilindiği gibi ülkemizde sosyal bilgiler dersleri ilkökul 4. sınıfta okutulmaya başlanmakta ve 7. sınıfın sonuna kadar ortaokullarda okutulmaktadır. Bu dersi ortaokul sosyal bilgiler öğretmenleri ile ilkökul öğretmenleri (4.sınıfta) okutmaktadır. Ülkemizdeki eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ve sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları ile yapılan çalışma sayısı 192 (% 24,09)’dir. Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan çalışma sayısı 174’dür. 80 çalışma (%10,04) sosyal bilgiler öğretim programının bütün veya öğretim programının her hangi bir bileşeni baz alınarak hazırlanmıştır. Sosyal bilgiler ders kitabının doküman olarak kullanıldığı çalışma sayısı da 80 olup, tüm makaleler içinde ders kitabının çeşitli değişkenler açısından incelenme oranı %10,04’tür. Yazılı ve görsel çeşitli kaynaklardan veri toplanan çalışma sayısı 20 (%1,25), eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler eğitimi bölümlerinde görev alan akademisyenlerle yapılan çalışma sayısı ise 9 (%1,13)’dür. Alanda yazılmış lisansüstü tez çalışmalarının değerlendirildiği çalışma sayısı ise 6 (%0,75)’dir. Alan uzmanları ile 2 (0,25), eğitim yöneticileri ile 2(%0,25), veliler ile 1(%0,13) çalışma sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmıştır.

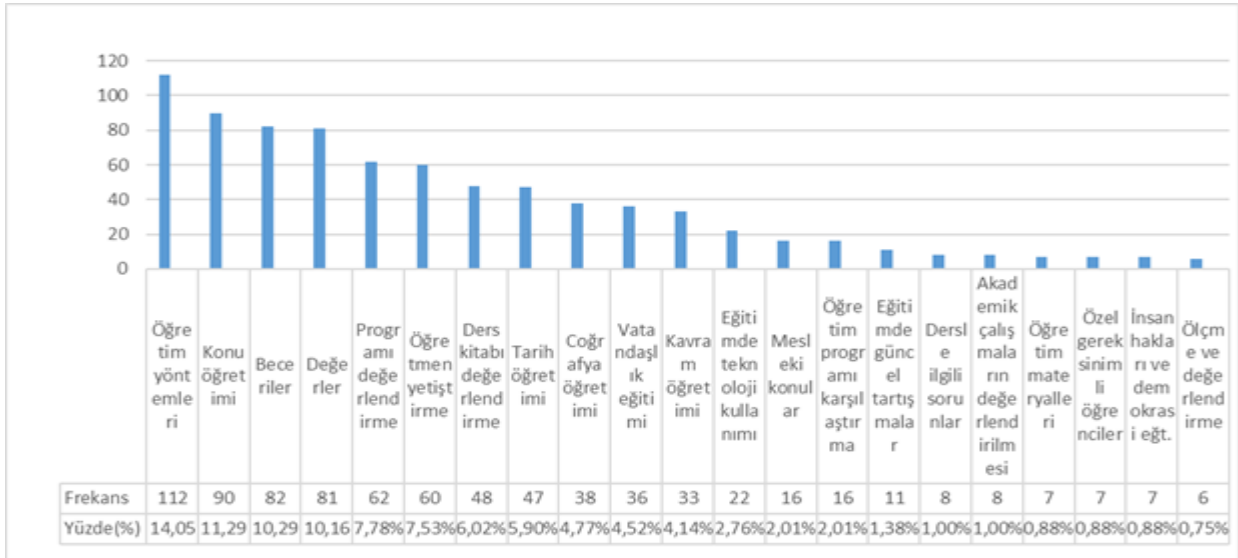
Çalışma sahası olarak birden fazla örneklem/katılımcı grup ile yapılan çalışma sayısı 25(%3,05)’dir. Bu çalışmalarını %1,25’inde öğretmen ve öğretmen adayları, %1,00’inde öğretmen ve öğrenciler %0,25’inde öğretmen ve veliler, %1,13’ünde öğrenci, öğretmen ve veliler, %0,13’ü ders kitabı ve öğretim programı,%0,13’ü öğretmen ve akademisyenler, %0,13’ü ders kitabı ve öğretmenler, %0,13’ü öğretmen ve eğitim yöneticileri oluşturmuştur.

Grafik 6. Makalelerde veri toplanan sahaya ilişkin bulgular

2010-2019 yılları arasında ULAKBİM’de taranan dergilerde sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılmış tüm makalelerin tema dağılımı şu şekildedir. En fazla çalışılan konu sosyal bilgilerde öğretim yöntem ve teknikleridir (112 %14,05). Sosyal bilgilerde konu öğretimi ve genel konularla ilişkili çalışmalar %11,29’dur. En fazla çalışılan diğer konular ders kapsamında beceriler (%10,29), değerler (%10,16), öğretim programının çeşitli bileşenleri ya da tamamına ait değerlendirme çalışmaları (%7,78) en fazla çalışılan konuları oluşturmuştur.

Öğretmen yetiştirme üzerine yapılan çalışma sayısı 60 (7,53)’dir. Sosyal bilgiler ders kitaplarının çeşitli açılardan değerlendirildiği 48 (%6,02) çalışma yer almaktadır. Bunları sosyal bilgiler dersi kapsamında tarih öğretimi (47), coğrafya öğretimi (38), vatandaşlık eğitimi (36) ve sosyal bilgiler alanındaki kavramların öğretimi ve algılanmasına ilişkin (33) temalar izlemektedir. En az çalışılan temalar ise üstün zekâli ve özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik yapılan çalışmalar, öğretim materyalleri ve insan hakları- demokrasi konularıdır. Bu alanda 7 (%0,88) ‘şer çalışma yapılmıştır. Bunu ölçme-değerlendirme konusunda yapılan çalışmalar takip etmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi alanında en az çalışılan konu 6 (%0,75) araştırma ile ölçme-değerlendirme temasıdır.

Grafik 7. Makalelerin Konularına İlişkin Bulgular

SONUÇ ve TARTIŞMA

Eğitim alanında ulusal düzeyde yayın yapan hakemli dergilerde yayınlanan makaleler alanda çalışan başta akademisyenler olmak üzere eğitimcilerin bakış açılarını yansıtmaları açısından önemi büyüktür. Ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi alanında ortaya konan çalışmalar geleceğin yurttaş modelinin nasıl şekilleneceği konusunda da

dolaylı olarak fikir verebilir. Bu açıdan ortaya konmuş araştırmaların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi de büyük bir önem taşır. Üstelik alanyazında eksiklerin tespit edilmesi, daha önce yapılmış araştırmaların tekrarlanmaması alana yeni ve özgün çalışmaların kazandırılması bakımından daha önce yapılmış çalışmaların zaman zaman analiz edilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu yüzden daha önce yapılan araştırmalarda araştırma yöntemi, araştırma deseni, veri toplama araçları, araştırma yapılan saha ve hangi konularda daha çok araştırma yapıldığı; benzer çalışmaların tekrarının önüne geçmek, çalışılmamış konuların tespit edilmesini sağlamak bakımından alana katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de sosyal bilgiler eğitim-öğretim alanında 2010-2019 yılları arasında “Sosyal Bilgiler” alanında ULAKBİM’de taranan dergilerde yayınlanmış 797 adet makale tek tek incelenmiştir. Araştırma bu makalelerle sınırlıdır. 797 makale toplam 143 dergide yayınlanmıştır. Bu dergilerin %45,48’i Tr dizinde taranırken; sosyal bilgiler eğitimi alanında yayınlanan 797 makalenin %58,97’si Tr dizinde taranan makalelerden oluşmaktadır. Atif dizinlerinin akademik yükselme açısından önemi büyüktür. Nitekim 2016’da Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) Doçentlik Başvurularında Yer Alan "ULAKBİM tarafından taranan ulusal hakemli dergiler", "TR Dizin Dergi Listesi"nde yer alan dergiler olarak tanımlamıştır (TrDizin, 2019). Bu durumun Tr dizinde atıf alan dergilerde yayın yapılması konusunda akademisyenleri teşvik ettiği düşünülebilir.

Bu araştırmada Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili makalelerin sayısında yıllara göre dalgalanmalar olmakla birlikte Son 3 yılda önemli artış olduğu görülmüştür. Akademik teşvik uygulamaları, yayın sayısına bağlı olarak akademik performans değerlendirmeleri, akademik yükselme gibi pek çok faktörün yayın sayısındaki artışta etkili olduğu düşünülebilir.

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili araştırmalar incelendiğinde nitel araştırma yöntemlerinin daha çok kullanıldığı; karma araştırma yöntemlerinin ise az kullanıldığı belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinin son zamanlarda öneminin arttığı bilinmektedir. Nitekim Saban, Koçkeber ve Saban (2010) da Türkiye’de eğitim bilimleri alanında nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaların sayısının fazla olduğunu belirtmiştir. Aynı bulguya işaret eden pek çok çalışma vardır Yıldırım, 2010; Oruç ve Ulusoy). Nitel yöntemlerle yapılan çalışmaların artışında deneysel olarak temellendirilmiş kuramların detaylı bir biçimde incelenip güçlendirilmesi, detaylı inceleme olanağı ile yeni kuram ve olguların oluşturulması; araştırma bulgularını çeşitlenmesi bakımından katılımcıların çeşitliliği; yöntem ve yaklaşım çeşitliliği (Seggie ve Bayyurt, 2015) gibi özellikleri etkili olduğu düşünülebilir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan araştırmaların örneklem-katılımcı grubunun önemli kısmı öğrenciler, öğretmen adayları ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Arık ve Türkmen’in (2009) bilimsel makaleleri incelediği çalışmalarında da en fazla öğretmen ve öğrencilerin örneklem grubu olarak seçildiği belirtilmiştir. Oysa alanda akademik çalışmalar yapan akademisyenlerin de katılımcı/örneklem olarak eklenmesi, görüşlerinin analizine yer verilen çalışmaların sayısının artırılması alandaki araştırmalara katkı sağlayabilir.

Araştırma deseni, araştırma süreci boyunca araştırmaya başlandığı andan araştırmacının bitimine kadar yöntem ve izlenen yol hakkında planlamanın yapıldığı bir modellemedir. Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmaların genellikle araştırmaya katılan katılımcılar ya da araştırmada kullanılan dokümanların genel durumunu ortaya koymaya yönelik çalışmalardan oluştuğu söylenebilir. Nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalarda tarama; nitel araştırma yöntemlerinden ise en fazla durum çalışması ile fenomenoloji (olgu bilim) deseni tercih edilmiş, karma araştırma deseni kullanılan çalışmaların ise daha az olduğu görülmüştür. Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem ile bu iki yöntemin eksiklerinin giderilmesi, tek yöntemin zayıf yanlarının güçlendirilmesi, araştırma probleminin bütün olarak görülmesi ve araştırmaların daha güvenilir sonuçlar vermesi açısından bundan sonraki çalışmalarda daha fazla tercih edilebilir.

Sosyal bilgiler ile ilgili araştırmalarda, veri toplama aracı olarak en fazla görüşme kullanılmış, onu doküman incelemesi ve ölçek uygulaması takip etmiştir. Nitel çalışmalarda görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme en sık kullanılan veri toplama aracı iken, içerik analizi tüm çalışmalar içinde en fazla başvurulan veri analiz yöntemi olmuştur. Birden fazla veri toplama aracı ile yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür.

Oldukça geniş bir çalışma alanı bulunan sosyal bilgiler dersi geleceğin yurttaşlarının yetişmesinde önemli bir işlev üstlendiği bilinmektedir. İyi yurttaş, yurttaş olma bilinci kazanmış birey, bireysel ve kültürel farklılıklara saygılı yurttaş yetiştirmede sosyal bilgiler dersi özel bir önem taşır. Bu bağlamda ülkemizde yurttaşlık bilinci üzerine yapılan çalışmaların sosyal bilgiler eğitimi ile ilişkilendirileceği çalışmaların alana kazandırılması önerilebilir. Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilişkili vatandaşlık hakları, insan hakları, demokrasi, öğretim materyalleri, ölçme ve değerlendirme gibi temalarda yeni ve güncel çalışmaların sayısının artırılması, genelde eğitim özelde sosyal bilgiler öğretimi açısından alana büyük katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Akdağ, H. (2009). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Konya ili örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 1-14.
- Aksoy, B., Sönmez, Ö., & Merey, Z. (2009). *Sosyal bilgiler öğretiminde yapılan lisansüstü tez konularının 2005 yeni sosyal bilgiler öğretim programına göre değişiminin değerlendirilmesi*. IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, İstanbul.
- Alkan, G. (2014). Türkiye’de muhasebe alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları üzerine bir araştırma (1984-2012). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 61, 41-52.
- Aydemir, A. (2013). Türkiye’de tarih öğretimi hakkında yayımlanmış makaleler: Bir bibliyografya denemesi (ilâve). *International Journal of Social Sciences*, 7(4), 113-135.
- Büyüköztürk, Ş., Çakman, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Dilek, A., Baysan, S., & Öztürk, A.A., (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Geçit, Y., & Kartal, A. (2010). *Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme*. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya.
- Haçat, S.O., & Demir, F.B., (2018). Sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerin değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 948-973.
- İnan, S. (2014). *Sosyal Bilgiler Eğitimi: Nedir, Ne Zaman ve Neden-Tanımlar, Tarihi Kökleri ve Açıklamalar*. İnan, S. (Ed.), Sosyal Bilgiler eğitimine giriş (s. 1-21) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kan, Ç. (2010). A.B.D ve Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 30, 663-672.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*. Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Londra: Sage Yayıncılık.
- Oruç, Ş., & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Öner, G., & Öner, D. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya konuları üzerine yapılmış lisansüstü tezlere yönelik bir analiz ve bibliyografya çalışması. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34 (2), 13-34.
- Öztürk, C. (2005). *Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar*. İstanbul: MEB yayınları.
- Saban, A., Koçbeker, N., & Saban A. (2010). Eğitim Bilim alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 125-142.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (Çeviri Ed. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Seggie, F. N., & Bayyurt, Y. (2015). *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, M., Göğebakan, D. Y., & Duman, R. (2011). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121.
- Şimşek, A. (2017). *Türkiye Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih Öğretimi Nereye Gidiyor? Öğretim Programları Üzerinden Kısa Bir Değerlendirme*. A. Turan ve H. Akdağ (Ed.), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar (s. 2-10) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Tarman, A. Acun, İ., & Yüksel, Z. (2010). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 725-796.
- TrDizin (2019). <https://trdizin.gov.tr/> adresinden alındı
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9(1), 79-92. <http://www.eab.org.tr/eab/2009/pdf/488.pdf> sitesinden erişilmiştir.

Yıldız, V. A., & Kılıç, D. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri: bir meta-sentez çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22*(Özel Sayı), 2115-2127.